

נובמבר 2019

יונתן וינטר

עמית Google למדיניות

מרכז מילקן לחדשנות, מכון ירושלים למחקרי מדיניות

אל עבר רגולציה חכמה- יישום תובנות התנהגותיות במדיניות אינטרנט בישראל

הדו"ח המצורף מציג את ממצאי המחקר העוסק במדיניות תכנים אינטרנטיים בישראל ומציע תשתית לרגולציה חכמה בתחום. בשנים האחרונות, ההתפשטות המהירה של תעמולת כזב ודיסאינפורמציה, ניצול מידע פרטי של משתמשים לצרכים מסחריים ופוליטיים וריבוי של תכנים פוגעניים ברשת הובילו רגולטורים ברחבי העולם לשקול מחדש את יחסם למדיניות אינטרנט. אולם מאפייניה הייחודיים של רשת האינטרנט מחייבים מחשבה יצירתית, מעמיקה ומפוכחת על טיב המדיניות הרצויה.

בישראל נשמעו בשנים האחרונות קריאות להגדלת ההתערבות הממשלתית בסינון תכנים אינטרנטיים ועלו הצעות לחייב ספקיות אינטרנט לחסום גישה לתכנים המוגדרים כפוגעניים. דוגמה לכך היא הצעת חוק התקשורת (בזק ושידורים) (תיקון-חובת סינון אתרים פוגעניים) אשר מוכרת בציבור הרחב כ-"חוק הפורנו". יוזמי חקיקה זו מצהירים כי מטרתה להגן על ילדים מפני חשיפה לתכנים פוגעניים. אכן, תופעה זו, שממדיה הולכים וגדלים, מצדיקה התערבות רגולטורית. אולם התערבות ממשלתית בסינון תכנים אינטרנטיים וחיוב של ספקיות אינטרנט לחסום תכנים, לא רק שיעילותה מוטלת בספק, אלא שהיא מאיימת באופן מהותי על חופש הביטוי והזכות לפרטיות. במקום גישה זו, הדו"ח מציע עקרונות למדיניות חלופית, שקולה ומחושבת, המאפשרת התמודדות עם סכנת חשיפתם של ילדים לתכנים פוגעניים ברשת.

יישום של תובנות התנהגותיות במדיניות ציבורית

המדיניות המוצעת בדו"ח זה נשענת על תובנות ממדעי ההתנהגות (Behavioral Science). הדו"ח סוקר כמה מתובנות אלו ומדגים את יישומן במדיניות ציבורית. הוא מציג את "תיאוריית ההנָד" (Nudge), לפיה ניתן להשפיע על החלטות ודפוסי ההתנהגות של אזרחים באמצעות הנד, או דחיפה עדינה, ומבלי לכפות עליהם בחירה מסוימת או להקטין את סך האפשרויות העומדות לרשותם. בהתבסס על תובנות ממדעי ההתנהגות, הדו"ח מציע מדיניות תכנים אינטרנטיים חלופית ומציע כלים

שבעזרתם ניתן לעודד הורים להתקין תוכנות חסימת תכנים באופן עצמאי במכשיריהם. בכך ניתן לתת מענה לסכנת חשיפתם של ילדים לתוכן פוגעני ברשת מבלי לשאת בהשלכות השליליות הנלוות להצעות כדוגמת "חוק הפורנו".

העלאת אחוזי המשתמשים בתוכנות חסימת תכנים

על פי חוק, ספקיות האינטרנט נדרשות ליידע את לקוחותיהן בקיומן של תוכנות חסימת תכנים זמינות וחינמיות. אולם בפועל מעטים עושים היום שימוש בתוכנות אלו. הדו"ח מציג הסברים לשימוש הדל בתוכנות אלו ומציע דרכים להתערבות רגולטורית אשר יכולה להגדיל את אחוז המשתמשים. בעזרת פניות מחושבות להורים ניתן להשפיע על נטייתם של הורים רבים להערכת החסר של סכנת חשיפתם של ילדיהם לתכנים פוגעניים ברשת. תוכנות ממדעי ההתנהגות יכולות לעזור למתן את ההשפעה של הטיות ההתנהגות המובילות להערכת חסר זו- כדוגמת הטיית הסטטוס קוו (Status Que Bias) והטיית הזמינות (Availability Heuristic).

בנוסף לכך, בהתבסס על עקרונות מנחים של "אדריכלות בחירה" (Choice Architecture) הדו"ח מפרט את הפעולות שרגולטורים יכולים לעשות על מנת להנגיש מידע בצורה יעילה ולהגדיל את הסבירות שהורים יגיבו להצעות לפעולה מצד משרד התקשורת.